

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. De gravitate, & levitate Elementorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

tenditur, & ita ob tenuitatem grositici seu profundæ mensuræ, quam habet ignis, non potest ex loco ad eum distanti discerni. Dico, non posse discerni; quia forsitan lux ignis à nobis ardetur per modum unius lucis cum luce Lunæ, Stellarum, totiusque Cœli.

QUÆSTIO IV.

De gravitate & levitate Elementorum.

distinguantur. Quia huiusmodi formæ ab invicem separantur: ergo etiam ab invicem distinguuntur. Probatur Antecedens; fumus enim & nubes densiores sunt aere, & tamen eo leviores; lignum est densius aquâ, & tamen est levius ipsâ, quia supernat; similiter plumbum est rarius ferro & tamen illo gravius; glacies densior aquâ & tamen levior: ergo. Quare autem non semper à sensu percipiatur gravitas, ut cæteræ qualitates, videlicet albedo, nigredo, &c. hoc evenit ideò, quia gravitas, & levitas non sunt qualitates activæ, nisi in ordine ad motum, qui non causatur ab ipsis, nisi extra proprium locum existentibus. Sed in contrâ

Arguitur: Si substantia gravis omni accidente ab eo distincto spoliaretur, extra proprium locum, vel ad illum descenderet, vel naturaliter sursum maneret? non secundum, quia sic violenter sifteret, cum ubi sursum non solum sit violentum gravitati, verum etiam ipsi substantiæ; si primum? hoc evenire non potest; nisi quia gravitat: ergo gravitas non est distincta à forma substantiali gravis. Respondeo: In tali casu formam substantialem, verbi gratiâ, terram in aere, terram violentè sursum quieturam cum illud ubi sursum sit contra principium passivum, & passivam inclinationem ipsius, non tamen sequitur, à se ipsa naturaliter deorsum moveri, cum sibi deficiat principium proximum motus deorsum, videlicet gravitas, substantia enim gravis non est principium motus, nisi per gravitatem.

Instatur: Non minùs est naturale formæ gravis Ubi deorsum, quàm sit formæ aquæ, verbi gratiâ frigiditas, sed amissa frigiditate forma substantialis aquæ reducit se naturaliter ad pristinam frigiditatem ex eo, quia est qualitas sibi connaturalis: ergo pariter forma substantialis gravis naturaliter movebit se ad ubi deorsum, quod est sibi connaturale. Respondeo, negando minorem, pro secunda parte; Non enim aqua se reducit ad pristinam frigiditatem eâ ratione præcisè, quia est ei frigiditas connaturalis, sed quia forma substantialis aquæ est immediatum principium productivum frigiditatis, forma verò gravis non est ita immediatum principium productivum motus deorsum, sed solum mediante gravitate, hoc autem quare & unde, nulla à priori potest assignari ratio, nisi quia hæc est hæc forma & illa illa. Ita Scotus 4. d. 12. q. 2. C.

Arguitur 2. Si gravitas & levitas essent qualitates, vel essent primæ, vel secundæ; neutrum dici potest; non primæ, quia nihil ex ipsis fit; non secundæ, quia non fiunt ex primis: ergo. Respondeo primò: Conformiter ad dicta quæstionis primæ præcedentis Disputationis. Respondeo secundò: Esse qualitates secundas, eò quòd à primis dependeant & causentur, licet non totaliter, sed etiam à forma substantiali, & aliis requisitis dispositionibus, videlicet raritate & densitate.

Duæ pariter difficultates in hac quæstione examinandæ sunt, videlicet: an gravitas & levitas sint accidentia distincta à substantia rei gravis & levis? Et: An Elementa gravitent, vel levitent in propria regione, seu loco naturali? Quantum ad primam difficultatem, supponitur communiter in Libris Physicorum, gravitatem & levitatem esse accidentia distincta, sed hoc suppositum nostrum difficultate non caret, nam Averroistæ, quos sequitur Arriaga & Pontius, non distinguunt illas à substantia; alii, quamvis distinguant, tamen gravitatem à densitate & levitatem à raritate distinctam negant, communis tamen distinguit, quam etiam amplectendo

Dico I. Gravitas & levitas sunt qualitates distinctæ realiter à substantia, sicut etiam raritas & densitate. Ita Scotus 2. d. 2. q. 10. & d. 15. q. un. G. Ruvius, Mastrius, &c.

Probatur prima pars primò: In accidentibus Eucharisticis consecratis remanet eadem gravitas, & tamen non remanet eadem forma substantialis panis: ergo gravitas non est ipsa forma substantialis panis, sed ab illa omninò distincta.

Dices: Non manere ibi gravitatem & levitatem, sed Deum effectivè movere illa accidentia, producendo in ipsis impulsus eo modo, quo moverentur, si essent cum substantia & hoc ad occultandum tantum mysterium. Contrâ: quia multiplicantur miracula sine necessitate: ergo. Probatur Antecedens: quia productio talis impulsus est distinctum miraculum à conservatione accidentium sine subiecto, & si dicatur gravitatem esse qualitatem, non conservabitur novo miraculo, quia ad conservationem quantitatis conservabitur & illa, sicut reliquæ qualitates, consequentia patet; quia dum possumus salvare aliquid sine miraculo, non est reducendum ad illud.

Probatur secundò eadem pars: Gravitas & levitas non identificantur materiæ, ut est perspicuum; eadem enim materia sub hac forma gravitat & sub illa levitat; non identificatur etiam cum forma; quia si forma esset spiritualis, ut est in homine, non posset gravitare; ergo est quid distinctum à materia & forma, & consequenter à toto composito: nullus enim dicit, identificari cum unione, cum illa sit merus respectus & quid relativum.

Probatur secunda pars etiam; videlicet: quòd etiam à raritate & densitate
F. Amandi Hermann Physica.

VI.
Terra quæ
sceret sursum
violenter.

Non quia
frigiditas
connaturalis
est aquæ eam
producit, sed
quia principi-
um productivum
circum ha-
bet.

VII.
Sunt qualitates secundæ
dicitur.

VIII.

Pro secunda difficultate animadvertendum; gravitare Elementa, non esse aliud, quam ea vel tendere deorsum, vel imprimere impulsu per modum incitamenti in subiectum corpus, quo impellant ipsum deorsum, sicut terra, aut aqua, vel lapides in aere positi imprimunt suppositis corporibus taliter, ut etiam animalia fatigent, aut omnino perimant. Ad difficultatem itaque

IX.

DICO 2. *Gravia & levia in propriis locis neque secundum totum, neque secundum partes gravitant vel levitant.* Colligitur ex Scoto 2. d. 2. q. 10. C. ubi habet: Quod si per impossibile nullum grave esset in centro, sed omnis terra amota ab eo, & removente centro sub ratione centri; adhuc grave naturaliter tenderet ad centrum; ergo secundum Scotum, ut gravia tendant ad centrum, debent ab eo removeri: ergo non gravitant, nec levitant in propriis locis.

Probatur ratione: Quia gravia & levia ideò gravitant & levitant, quia naturaliter à principio suo intrinseco pelluntur ad propria loca, ut ibi naturaliter quiescant: ergo si sunt in propriis locis, nec gravitant, nec levitant. Confirmatur: Urinator sub maxima aqua natans nullum sentit pondus, nec nos ab aere aliquod pondus percipimus, sed si in propriis locis gravitarent & levitarent, sentire deberemus: ergo. Deinde: sequeretur, Elementa semper futura in statu violento sentirentque violentiam, quia remaneret contra inclinationem propriam, quae adhuc non esset totaliter fatiata & quietata, cum ultra locum possessum ad alterum inclinarentur, quod videtur maximum inconveniens.

X.

Obijciuntur multa experientia.

Adversarii plenum cumulum experientiarum contra Conclusionem congerunt. Primo: Ultras aere pleni sunt graviore, quam sint, dum sunt vacui & facilius, velociusque descendunt. Secundo: Lignum centum librarum velocius descendit per aërem, quam plumbum unius librae & hoc, quia aër in poris ligni existens coadjuvat illud admoveri, in aqua verò facilius descendit plumbum, quia aër in ligno existens illud sustentat: ergo aër in proprio loco gravitat. Tertio: Aqua supra terram existens illam penetrat & deorsum movetur, quod non esset, nisi gravitaret: ergo. Quarto: Vasa tamdiu in aquis natant, quamdiu aqua non repleantur, quo facto statim incipiunt mergi, sed hoc non esset, nisi proprio in loco gravitaret. Verum respondeo: Ultras plenos facilius descendere, non quia sunt graviore ob gravitatem aëris, sed ob figuram, nam sic facilius resistentiam medii vincunt. De ligno verò dico, ideò illud facilius descendere, non quod gravitas aëris in poris inclusi illud adjuvet, sed quia gravius est, in aqua verò non descendit, ratione aëris inclusi in poris, qui petit esse super aquam. Ad tertiam respondeo dupliciter: Primo hoc non provenire, quia aqua super terram gravitet, sed quia in poris terrae adest aër, cui aqua subesse petit, ideò terram penetrat; Secundo: Aquam illam attrahi à terrae siccitate, proinde talis descensus, ratione attractionis, potest dici

XI.

Solvuntur experientia.

violentus. Ad quartam dico, ideò vasa aqua plena mergi, non quia aqua in propriis locis gravitet, sed quia aqua fluida est, quare secundum omnes partes suas aequaliter petit à terra distare, & simul cum altera uniri.

Instabis: Ideò Elementa à propriis locis extracta gravitant & levitant, quia naturaliter illa appetunt & ad illa inclinantur, sed hanc inclinationem retinent, etiam dum sunt in propriis locis, quia illa inclinatio & appetitus ipsis identificatus est: nec ex adventu formae, seu perfectionis tollitur: ergo. Respondeo disting. Antecedens; ideò gravitant præcisè: nego: ideò & quia inclinantur ad illa appetit desiderii: concedo; qui appetitus sub ratione desiderii ex adventu formae tollitur, & remanet appetitus naturalis, sub ratione complacentiae. Et licet maneat eadem gravitas, non potest tamen gravitare, quia subiectum non est capax, non enim ad aliquid producendum sufficit per se ratio principii, sed etiam requiritur, quod talis ratio sit debite approximata passo proportionato, qualiter non esset in proposito.

QUÆSTIO V.

De puritate & figura Elementorum.

DICO 1.

Elementa quoad substantiam omnia esse pura, quoad qualitates nullam apud nos desinere reperriri purum, quod cum commatur alibi non habere admixtas aliquas qualitates peregrinas. Ita ex Aristotele 3. Gen. anim.

Probatur: Ex eo quod singula propter dissidentiam affectionum contrarium aduersus alia depugnent, & in eo congressu extraneis se qualitatibus imbuant, ut aër ignem humore, aqua aërem frigore, terra aquam siccitate, ignis terram calore. Probabile tamen est, signis sub concavo Lunae compositionem, ad quam viciniam aëris actio non pertingit, puram esse. Idemque videtur dicendum, de abditioribus quibusdam partibus terrae.

DICO 2. *Omnia Elementa ex natura sua figuram obtinere circularem.*

Probatur: In communi de omnibus simul, tum, quia totum universum globosum est. Quare æquum fuit, primarias etiam illius partes, quae sunt Elementa, eandem figuram sortiri. Tum, quia Cœlesti corpore, quod circulare est, ut circa centrum continentur. Tum, quia natura unitatis æmula, aliis etiam rebus, prout curae rei ratio ferebat, rotunditatem, quae figura maximè una est, tribuit, ut arborum truncis, fructibus & lapidibus. In particulari verò de terra patet; quia iis, qui proximiores sunt ad partem Orientem, Stellae Orientales prius apparent, quam illis, qui ad Occidentalem: ergo terra ab Oriente in Occidentem habet figuram circularem. Quod habeat etiam à Meridie ad Septentrionem, patet similiter; quia habitantibus ad Austrum aliquae apparent Stellae, quae ad Aquilonem incolentibus conspicuae non sunt. Ratio verò à priori videtur esse gravitas